
Arkivkode:

Saksnr.: 2023/

Styresak: 1/2023

Møte: Tirsdag 24. januar 2023

Haakon Shetelig plass 10, Kulturhistorisk museum – status og videre plan

Bakgrunn

Kulturhistorisk museum (den gang: «De historisk-antikvariske samlinger») stod ferdig på Haakon Shetelig's plass 10 (HS10) i 1927. Museets kulturhistoriske aktivitet kunne da flyttes fra Museplassen 3, der den fra 1865 hadde vært samlokalisert med naturhistorie. I snart 100 år har dermed utstillinger, magasin og kontorlokaler for den kulturhistoriske virksomheten ved museet holdt til i HS10, og bygget er i dag fredet.

Riksrevisjonen har gjennom to rapporter: *Riksrevisjonens undersøkelse av bevaringen og sikringen av samlingene ved fem statlige museer (2002 og 2008)*, vist at samlingene i HS10 ikke er tilstrekkelig sikret. Tiltak har blitt utført og som følge av innbruddet i 2017, etablerte UiB *Prosjekt Sikre Samlinger*, med mål å sikre Universitetsmuseets og Universitetsbibliotekets kulturhistoriske samlinger. Et større flytteprosjekt, som berører gjenstandene i magasinene, er igangsatt og sikringstiltak i bygget er gjennomført for at utstillingene fortsatt kan være tilgjengelige for publikum.

Gjennomførte tiltak og vurderinger

Den 15.01.2020 forelå en tilstandsvurdering av branntekniske forhold i bygget utarbeidet av rådgivningsfirmaet Asplan Viak. Analysen avdekket en rekke avvik. I perioden 2020-2021 ble det gjennomført flere bygningsmessige tiltak, i tillegg til at Universitetsmuseet etablerte etasjevakter. Tiltak som ble gjennomført var utskifting av brannalarmanlegg og nødløslanlegg, samt fornying og forsterkning av brannslukkeutstyr. Det ble også gjennomført termografering av sikringsskap og evakueringsstoler ble etablert. Videre ble det utarbeidet en verdisikringsplan og gjennomført risikoanalyse på brann og innbrudd. Kjeller ble ryddet for brannfarlig avfall og lett antenkelige gjenstander. Med bakgrunn i gjennomførte tiltak ble HS10 holdt åpent for publikum.

Våren 2022 kom det bekymringsmelding fra ansatte ved museet knyttet til evakuering ved en eventuell brann og HS10 ble midlertidig stengt for publikum 13.05.2022. Etter grundige vurderinger av byggets tilstand med hensyn til brann, rømningsforhold og sikkerhet, besluttet universitetsledelsen i samråd med Universitetsmuseet og Eiendomsavdelingen, å holde HS10 stengt for publikum inntil ytterligere tilstandsvurderinger forelå. Med bakgrunn i stengningen gjennomførte Asplan Viak en ny vurdering som konkluderte med at det var fornuftig å holde bygget stengt inntil ytterligere branntekniske tiltak ble gjennomført.

I Masterplan for areal ligger HS10 inne som et prioritert tiltak for totalrehabilitering i 2030-2032. Dette er langt fram i tid og Universitetsmuseet har hele tiden ønsket å gjenåpne hele eller deler av bygget for publikum så snart det var gjort utbedringer som tilsa at dette var forsvarlig. Multiconsult AS ble med bakgrunn i dette engasjert for å vurdere hvilke tiltak som måtte gjennomføres for å:

1. Holde hele bygget åpent for publikum
2. Holde deler av bygget åpent for publikum

Alternativ 1: Hele bygget åpent for publikum igjen.

Dette vil kreve omfattende bygningsmessige arbeider og oppbemanning av brannvakter som i realiteten gjør at dette alternativet vurderes som uaktuelt vurdert mot totaløkonomi og nødvendig planleggingsprosess frem mot fremtidig totalrehabilitering.

Alternativ 2: Delvis åpent bygg (0-2 etg., mindre grupper i øvrige deler av bygget). Dette vil kreve:

- Bygningsmessige arbeider, ytterligere verdisikring og organisatoriske tiltak
- Noen verdisikringstiltak er nødvendige uavhengig av publikum
- Betydelige ressurser og utfordrende arbeidsforhold i forhold til sikring /tømming av bygget før en fremtidig totalrehabilitering
- Alle bygningsmessige utbedringer må prosjekteres nærmere og godkjennes av riksantikvaren
- Det vil ta ca ett år å gjennomføre de utbedringer som må til for å kunne åpne deler av bygget

Kostnader og omfang er på det nåværende tidspunkt usikre. Det er estimert kostnader i størrelsesorden 30 MNOK dersom deler av bygget skal åpnes for publikum (Alternativ 2). Det arbeides nå med videre tiltak som uansett må iverksettes for å sikre samlinger og bygg.

HS10 må tømmes og gjenstander konserveres før en totalrehabilitering av bygget kan starte. En vesentlig del av konserveringsarbeidet må skje før en flytter gjenstandene. Konservering, sikring og flytting av objekter er fra Avdeling for samlingsforvaltning estimert å ta 4-6 år, og det er ikke realistisk å gjennomføre dette med et åpent museum.

Ettersom en delvis åpning av bygget ikke vil kunne realiseres før i 2024, og tømming av bygget med forsvarlig konservering og sikring av gjenstandene vil ta 4-6 år, er det Universitetsmuseets og Eiendomsavdelingens samstemte vurdering at det ikke er hensiktsmessig å åpne bygget igjen nå. Engangsinvesteringer for bygget vil ikke ha varig verdi med hensyn til totalrehabilitering, og bygget må uansett stenges i mange år før totalrehabilitering er mulig. Utfra både faglige, sikkerhetsmessige og økonomiske hensyn vurderes det derfor som riktig å stenge bygget nå. Samtidig vil en stenging gjøre det mulig å øke tempoet på arbeidet med å få til en totalrehabilitering av bygget.

De kulturhistoriske samlingene er unike, og det er vært viktig at en stenging ikke gjør at samlingene ikke lenger er tilgjengelig for publikum. En viktig forutsetning for en beslutning om stenging må derfor være at formidling av kulturhistorie kan ivaretas i andre bygg og arenaer, spesielt i Muséplassen 3. Universitetsmuseet vil legge en plan for kulturhistoriske utstillinger i dette bygget, og 380 m² som i dag nyttes til utstillinger fra hele UiB, vil øremerkes dette formål fra 2025, i 2025 i form av Universitetsmuseets jubileumsutstilling.

Det må også startes et arbeid med å finne langsiktige løsninger for de ansatte som har hatt sin arbeidsplass som vakter i H10. De berørte ansatte har foreløpig fått andre midlertidige arbeidsoppgaver i påvente av en endelig avklaring. Med en beslutning om permanent stenging av bygget frem til totalrehabilitering, må det igangsettes en prosess i tråd med gjeldende lover og regler med mål om å finne andre permanente oppgaver ved Universitetsmuseet, eventuelt ved andre avdelinger på UiB.

Museumsledelsen informerte om saken i museets informasjons- og drøftingsutvalg (IDU) 11. januar og saken ble også presentert for forhandlingsutvalget ved UiB samme dag. Museumsledelsen har også hatt møter med de ansatte i forbindelse med stengingen.

Med bakgrunn i dette anbefaler Museumsdirektøren at HS10 ikke gjenåpner etter midlertid stenging, men at man arbeider med sikring i samarbeid med Eiendomsavdelingen, utflytting av objekter, starter planlegging av tømning før totalreovering av bygget og legger en plan for formidling av kulturhistorie inntil HS10 kan åpnes etter renovering. Arbeidet vil være omfattende og innebære kostnader utover det som kan dekkes av Universitetsmuseets ordinære bevilgning. Et anslag på omfanget på arbeidet og ressurser til dette vil måtte skje i dialog med universitetsledelsen. Et tett samarbeid med universitetsledelsen og Eiendomsavdelingen vil også være avgjørende for etablering av tilstrekkelig magasinareal for gjenstandene i utstillingene i HS10 og den videre prosessen mot rehabilitering av HS10.

Forslag til vedtak:

Styret ved museet ser alvorlig på at hovedarenaen for formidling av kulturhistorie på Vestlandet stenges over en lengre periode. Slik situasjonen nå er blitt vil styret likevel slutte seg til Museumsdirektørens anbefaling om at HS10 holdes stengt frem til totalrehabilitering har funnet sted og nye utstillinger kan åpnes. Styret ber om å bli forelagt plan for prosessen rundt rehabilitering av HS10 og en plan for hvordan sikring og formidling av de kulturhistoriske samlingene skal foregå frem til gjenåpning.